

A Széchenyi-szobor alkotója

Engel József szobrász regényes élete

7302
9202
A magyar nemzet ez évben ünnepli a legnagyobb magyar, Széchenyi István gróf születésének 150 éves jubileumát. Ez alkalomból bizonyára érdekli a nagyközönséget a Magyar Tudományos Akadémia előtt álló klasszikus Széchenyi-szobor alkotójának, Engel Józsefnek élete és küzdelmes pályafutása is.

A híres szobrász szegény szülők gyermeke; Sátorajauhelyen 1815 október 26-án született. Atyja az akkori szokásoknak megfelelően a tehetséges gyermeket papi pályára szánta és a híres pozsonyi főiskolára küldte. Az ifju Engel József azonban csak egy évet töltött a pozsonyi főiskolán, mert atyja időközben elhunyt, s így — anyagiak hiányában — a fiatalember eszteregályos inasnak szegődött egy bécsi mesterhez.

Itt hamarosan felismerték tehetségét és mestere biztatta a Művészeti Akadémiára, ahol az ifju őt esztendőn keresztül rajtot, faragást és mintázást tanult. Bécsből Londonba került, ahol 1838-tól 1847-ig tartózkodott; közben az Akadémiára járt. Előkészítette Viktória királynő és Albert herceg szobrát, valamint egy János-szobrot a parlament palota homlokzatára. „Amazonok harca az argonautával” című szoborcsoportozata pedig annyira megtetszett az angol királyi párnak, hogy megbízásukból a művész Rómába utazhatott. Itt 1847-től husz évet töltött.

Olaszországban a klasszicizmus hatása alá került. A londoni lordmayor és Albert herceg számára itt mintázta a „Fonó párkák”-at, 1862-ben pedig a „Vadászat előtt” és „Vadászat után” márványszobrai, az „Ártatlanság” alakjait, valamint „Ámor egy nyμφával” című szobrot és Leland kapitány számára itt készítette „Achilles és Pentésiles küzdelme” című művét.

Olaszország második hazája lett

a kitűnő magyar művészek; tehetsége itt bontakozott ki: itt alkotta meg klasszikus zsáner-szobrai, s legszebb művét „Évá”-t, mely az ösanyát abban a pillanatban ábrázolja, amikor a világot megpillantja. A meztelen alak falgömbön áll s az almát-tartó kigyóra támaszkodik.

A művészt nagyszámu, előkelő pártfogó támogatta. Mecenása volt Viktória királynőn kívül Salamon, londoni lordmayor és Eszterházy Pál herceg, londoni magyar nagykövet. Nem csoda tehát, ha fejedelmek fordultak meg műtermében, így I. Vilmos, Miklós cár, a bajor király és az akkori velszi herceg.

A Széchenyi-szobor pályamunkája Londonban készült. Tizenhét pályázó közül (köztük ott volt a híres Izsó Miklós is) Engel nyerte el az első díjat és a megbízást. Később a talapzat ülő alakjaira benyújtott második pályázatával ezt a megbízást is elnyerte. A Széchenyi-szobor kivitelezésére haza tért. Idehaza fogott bele nagy gonddal és művészi lelkesedéssel a mű elkészítéséhez. Ezenkívül azonban számos kisebb megbízást is vállalt: megmintázta Balassa János orvostanár szobrát, elkészítette Szerdahelyi és Szigligeti mellszobrát a Nemzeti Színház számára, továbbá Révai Miklós szobrát. Történelmi alakjaink közül Mátyás király, Mária Terézia és Pázmány Péter szobrát készítette el.

1888-ban leplezték le a Széchenyi-szobrot.

Ekkor Engelt sok támadás érte. Klasszicista művészete ugyanis ebben az időben már nem volt népszerű, az új szobrászat a mester figuráit mereveknek, életteleneknek tartotta. A művész elkedvetlenedett, visszavonult és 1901-ben bekövetkezett haláláig már alig dolgozott. Félig-meddig el is felejtették...

Sátorajauhely nagy szülöttének

még ma sincs emléktáblája szülővárosában. Jelen soraimmal hívom fel a figyelmet erre a mulasztásra és egyuttal emlékeztetek a készhelyi példára, ahol Goldmark szülőházát emléktáblával jelölték meg. Egyszersmint e helyen kérem a t. olvasó közönséget, hogy minden e nagy szobrászunkra vonatkozó életrajzi, művészeti, vagy más adatot, mely ma még talán ismeretlen, velem közölni sziveskedjenek.

Székely Albert dr.

ny. ügyvéd,
Zemplén vármegye v. tb. főügyésze

Ujdság 1941. április 28